МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

Статистика на застрахователната дейност

Статистиката на застрахователната дейност представя информация за структурата на активите и пасивите на застрахователните и презастрахователните дружества, разпределени по инструменти и институционални сектори, съгласно изискванията на *Регламент (ЕС) 1374/2014 на Европейската централна банка от 28 ноември 2014 относно изискванията за статистическа отчетност за застрахователни (осигурителни) дружества (ЕЦБ/2014/50)* и *Европейската система от национални и регионални сметки* (ЕСС 2010).

I. Източници на данни

Отчетни единици са всички застрахователни и презастрахователни дружества по смисъла на чл. 12, ал .1 и ал. 2 от *Кодекса за застраховането*, осъществяващи дейност на територията на Република България, включително клоновете на чуждестранни застрахователни дружества.

II. Отчетен период

Отчетният период е едно календарно тримесечие. Данните представят размера и структурата на балансовите показатели на дружествата към последния календарен ден на съответното тримесечие.

III. Групиране по резидентност[1]

Балансовите показатели на застрахователните дружества са класифицирани според резидентността на насрещната страна по финансовата операция, както следва:

- *Резиденти на Република България;*
- *Други резиденти на еврозоната;*
- *Държави и институции на Европейския съюз извън еврозоната;*
- *Други държави и международни организации;*
- *Некласифицирани* (за инструментите, за които това е релевантно).

IV. Групиране по институционални сектори[2]

Балансовите показатели на застрахователните и презастрахователните дружества са разпределени по институционални сектори, съгласно изискванията на ЕСС 2010.

[1] Концепцията за резидентството е съобразена с Валутния закон на България, ЕСС 2010 и шестото издание на Ръководството по платежен баланс. Клонове на чуждестранни застрахователни и презастрахователни дружества, лицензирани да оперират в Република България, се третират като резиденти на България.

[2] Детайлната секторна класификация, е достъпна на страницата на БНБ в рубрика *Статистика/ Методологически бележки/ Институционални сектори.*

Институционалните единици, които имат сходен тип икономическо поведение, се групират в сектори или под-сектори. Институционалните единици са обособени в сектори и под-сектори въз основа на тяхната основна дейност, на функциите, показателни за икономическото им поведение и на тяхната резидентност. Всяка институционална единица принадлежи само към един сектор и съответен под-сектор.

Секторното разпределение в публикуваните данни е както следва:

- *Парично-финансови институции (S.121, S.122* и *S.123)*

Включва *Централната банка* (S.121) и *Други парично-финансови институции* (S.122 и S.123). Другите парично-финансови институции са финансови предприятия, основно ангажирани с финансово посредничество и чиято дейност е да получават депозити и/или близки заместители на депозити от други институционални единици, различни от парично-финансови институции, и да отпускат кредити и/или да инвестират в ценни книжа за своя собствена сметка. Сектори S.122 и S.123 обхваща кредитните институции, депозитните институции, различни от кредитни (напр. дружества за електронни пари, основно ангажирани с емитирането на електрони пари) и фондовете на паричния пазар.

- *Държавно управление (S.13)*

Единиците от сектор *Държавно управление* произвеждат услуги за обществото като цяло или за негови определени части (публични услуги), свързани с цялостното разпределение на доходите и богатството; гарантират и осъществяват действието на държавно-административната, социалната и икономическата система на страната. Обхваща под-сектори *Централно държавно управление* (*S.1311*), *Щатско държавно управление (S.1312)*, *Местно държавно управление* (*S.1313*) и *Социално-осигурителни фондове (S.1314*).

- Други сектори (*S.11 Нефинансови предприятия, S.124 Инвестиционни фондове, S.125 Други финансови посредници с изключение на застрахователни дружества и пенсионни фондове, S.126 Финансови спомагатели, S.127 Каптивни финансови институции и заемодатели, S.128 Застрахователни дружества, S.129 Пенсионни фондове, S.14* и *S.15 Домакинства и НТООД*)

  - ✓ *В т.ч. S.14 и S.15 Домакинства и НТООД*

Включва следните сектори:

- *S.14 Домакинства.* Личности или групи от личности като потребители и като предприемачи, произвеждащи пазарни стоки и услуги (пазарни производители). Секторът включва и личности или групи от личности в качеството им на производители на стоки и нефинансови услуги, предназначени предимно за собствена крайна употреба. Тук се включват също така и едноличните търговци и сдруженията без независим юридически статус;
- *S.15 Нетърговски организации, обслужващи домакинствата (НТООД)*. Това са юридически лица, чиято основна дейност е свързана с обслужване, подпомагане и

съдействие на домакинствата. Техните основни ресурси освен тези, получени от случайни продажби, се получават от доброволни парични вноски или вноски в натура от домакинствата в качеството им на потребители, от плащания, извършени от сектор *Държавно управление*, и от доходи от собственост. Тук се включват синдикати, политически партии, фондации, сдружения, църкви и религиозни общества, читалища, културни и спортни клубове, и други.

V. Валутна структура

Балансовите показатели са представени със следното разпределение по валути, като позициите в чуждестранна валута са представени в тяхната равностойност в евро:

- *Левове*[3];
- *Евро*;
- *Щатски долари;*
- *Други валути* (всички валути без левове, евро и щатски долари).

VI. Инструментални категории

Активи

1. Парични средства в каса

Посочва се стойността на паричните средства в евро, които отчетните единици притежават в наличност към края на отчетния период.

2. Депозити

Този финансов инструмент обхваща овърнайт депозитите, депозитите с договорен матуритет, депозитите и договорени за ползване след предизвестие.

3. Кредити

Показателят обхваща вземанията на отчетните единици от кредитополучателите по главници при дадени назаем средства, както и вземания, прехвърлени им от трети лица. Тук се включват и предоставените кредити, гарантирани с ипотеки, кредити на дъщерни, съвместни, асоциирани и други предприятия, депозитни гаранции във връзка с презастрахователна дейност, вземания по репо-сделки и други кредити.

4. Дългови ценни книжа

Това са вземанията на застрахователните и презастрахователните дружества по притежавани ценни книжа, различни от акции, даващи на притежателя им безусловно право на фиксиран или договорно определяем доход под формата на купонни плащания и/или определена фиксирана сума на посочена дата или дати, стартиращи от емисията до деня, определен като дата на

[3] До присъединяването на България към еврозоната от 1 януари 2026 г. националната валута е български лев, поради което динамичните редове „в левове“ прекъсват от тази дата.

падеж/откупуване. Те са прехвърляеми и обикновено се търгуват на вторичен пазар, като не гарантират права на собственост и дял в капитала на дружеството-емитент. *Дълговите ценни книжа,* се оценяват по пазарна цена, в която се включват и начислените лихви.

5. Акции и други форми на собственост

5.1 Акции /дялове на ИФ и ФПП

В показателят се включват притежаваните от отчетните единици акции/дялове, емитирани от инвестиционни фондове и фондове на паричния пазар.

5.2 Акции, различни от ИФ и ФПП

Показателят включва притежаваните от отчетните единици котирани и некотирани акции (в т.ч. акции в дъщерни, съвместни, асоциирани предприятия). Те представляват права на собственост в капитала на предприятия и дават права на притежателите на дял от печалбите и на дял от нетните активи в случай на ликвидация.

5.3 Други капиталови инструменти

Показателелят обхваща другите форми на собственост в капитала и имуществото на предприятия, различни от котирани и некотирани акции (напр. дялови участия в капитала на дружества с ограничена отговорност, инвестиции в капитала на кооперации или международни организации, дружествени дялове). Те не са търгуеми инструменти, прехвърлянето им се извършва с договор.

6. Дял на презастрахователя в застрахователните технически резерви

Показателят представя дела на презастрахователя в застрахователните технически резерви по общо застраховане и по животозастраховане.

7. Вземания от застрахователни операции

Показателят обхваща вземанията на дружествата от преки застрахователни и по презастрахователни операции.

8. Деривати с положителна пазарна стойност

Показателят включва брутната положителна пазарната стойност на всички балансово отчитани деривати, притежавани от дружеството. Това са финансови инструменти, свързани със специфичен финансов инструмент, индикатор или стока и посредством които определени финансови рискове могат да бъдат самостоятелно търгувани на финансовите пазари като опции, фючърси, форуърди, суапове и др.

9. Нефинансови активи

Позицията представя общата балансова стойност на нефинансовите нематериални активи (програмни продукти и бази данни, репутация, патенти, лицензи и др.) и материалните активи (машини, оборудване, ценности, компютри и др.). Позицията включва както притежаваните от дружествата инвестиционни имоти (земя и сгради), така и тези за собствено ползване.

10. Други активи

В показателя се отнасят вземанията, несвързани с основната дейност на застрахователното дружество (напр. възстановени данъци и др.); дивиденти за получаване; вземания, които са дължими и още неплатени, като начислен наем за получаване, презастрахователни обезпечения за получаване и др.; финансови вземания, които са създадени като насрещни на финансова или нефинансова операция в случаи, когато има времева разлика между тази операция и съответното плащане и др.

Пасиви

1. Собствен капитал

Показателят представя размера на собствения капитал към края на отчетното тримесечие.

2. Застрахователни технически резерви

Размерът на техническите резерви се изчислява въз основа на стойността на задълженията, поети от застрахователя или презастрахователя, които се очаква да бъдат изпълнени в бъдеще по влезли в сила застрахователни или презастрахователни договори, разходите, свързани с изпълнението на тези задължения, както и стойността на възможно неблагоприятно отклонение от това очакване. Техническите резерви са разделени в следните три под-категории:

2.1 Резерви по общо застраховане

Категорията включва брутния размер на застрахователните технически резерви по общо застраховане.

2.2 Резерви по животозастраховане, обвързани с индекс и с дялове в инвестиционен фонд

Показателят обхваща брутния размер на застрахователните технически резерви по животозастраховане, т.е. размера на капитала, който застрахователното дружество притежава с оглед на удовлетворяването на бъдещи претенции за застрахователно обезщетение от титулярите на животозастрахователни полици, обвързани с индекс или с дялове на инвестиционен фонд.

2.3 Резерви по животозастраховане, необвързани с индекс и с дялове в инвестиционен фонд

Показателят обхваща брутния размер на застрахователните технически резерви по животозастраховане, т.е. размера на капитала, който застрахователното дружество притежава с оглед на удовлетворяването на бъдещи претенции за застрахователно обезщетение от титулярите на животозастрахователни полици, необвързани с индекс или с дялове на инвестиционен фонд.

3. Кредити

Обхващат задълженията на застрахователните дружества по заети парични суми от техни кредитори срещу плащане на лихва, включително подчинен срочен дълг с кредитен характер и репо-сделки.

4. Издадени дългови ценни книжа

Включват задължения по издадени от дружеството търгуеми дългови ценни книжа. Това са свободно прехвърляеми ценни книжа, които не гарантират на притежателя им права на собственост върху емитента и обикновено се търгуват на вторичен пазар.

5. Депозитни гаранции във връзка с презастрахователна дейност

Това са суми, които презастрахователят предоставя/депозира при застрахователя (цедента) като гаранция по презастрахователен договор. В пасива на дружеството-цедент се отчитат депозираните или удържани от други застрахователни дружества суми по договори за презастраховане. Когато дружеството е получило като депозит ценни книжа, които са били прехвърлени в негова собственост, този показател включва сумата, дължима от цедента във връзка с депозита.

6.Задължения по застрахователни и презастрахователни операции

Отчитат се задълженията на дружествата по преки застрахователни и по презастрахователни операции.

7.Деривати с отрицателна пазарна стойност

Отчита се брутната отрицателна пазарната стойност на финансови деривати, по които застрахователното дружество е поело ангажименти.

8.Други пасиви

В този показател се включват суми, дължими от отчетните единици по дейности, несвързани с основната им дейност, задълженията към бюджета и социалното осигуряване, приходите за бъдещи периоди, пасиви, които не са класифицирани другаде и др.

VII.Обработка на данните за ценните книжа

- Обработка на данните за ценните книжа – използват се детайлни данни от *Статистика на ценните книжа* (Security holding statistics, SHS). Обработката се извършва за целите на географското, секторното, валутното и матуритетното разпределение на балансовите обобщени позиции на ценните книжа, на база детайлната информация „ценна книга по ценна книга“ от Форма DR Ценни книжа, държани от подотчетното лице в собствен портфейл (по чл.9, ал. 9 от Наредба № 27 на БНБ) и други официални източници на данни (напр. Централизираната база данни за ценни книжа на ЕСЦБ (CSDB)).
- Агрегиране – сумиране на данните по салда за всички институционални единици в рамките на един сектор/ резидентност или на всички активи или пасиви в рамките на точно определен показател.

VIII. Разпространение на информацията

Българската народна банка публикува на интернет страницата си прессъобщение и таблици с данни за статистиката на застрахователната дейност.

Данните се публикуват с тримесечна честота в хил. евро и са представени в следните таблици[4], включващи информация от първото тримесечие на 2022 година[5]:

- Активи по инструменти и валути;
- Активи по инструменти, резидентност и институционални сектори;
- Пасиви по инструменти и валути;
- Пасиви по инструменти, резидентност и институционални сектори.

Избрани показатели, представителни за статистиката на застрахователната дейност, се публикуват в отчетите за първото полугодие и в годишните отчети на Българската народна банка.

Статистическата информация се предоставя едновременно на всички потребители, като датите за публикуване са обявени в *Календара за разпространение на статистически данни*[6].

IX. Политика на ревизии

Публикуваните данни за статистиката на застрахователната дейност подлежат на ревизии, които се извършват в следните случаи:

- Получаване на допълнителна информация, усъвършенстване на отчетните процедури и отстраняване на допуснати грешки в предоставените данни от страна на отчетните единици;
- Промяна в прилаганите методологически стандарти.

Ревизията на данни се посочва в прессъобщението и в съответните таблици.

X. Контакти

За въпроси по данните и прилаганата методология, можете да се обръщате към пресцентъра на Българската народна банка (press_office@bnbank.org), към г-жа Надя Александрова, началник на отдел „Парична и финансова статистика“ (Aleksandrova.N@bnbank.org) или да ги изпращате на електронната поща на отдел „Парична и финансова статистика“ (mbstatistics@bnbank.org).

Последна актуализация към 29 май 2026 година.

---

[4] Пълният комплект от таблици *за статистиката на застрахователната дейност* се намира на интернет страницата на БНБ в рубрика *Статистика / Други финансови институции / Застрахователни и презастрахователни дружества.*

[5] Във връзка с присъединяването на Република България към еврозоната и с цел постигане на съпоставимост на публикуваната информацията с ЕЦБ, от първото тримесечие на 2026 г. са направени промени в публикуваните данни за статистика на застрахователната дейност. Всички таблици с данни, публикувани за периоди до края на четвъртото тримесечие на 2025 г. вкл., са налични на интернет страницата на БНБ в раздел *Статистика/ Исторически данни/ Други финансови институции/ Застрахователни и презастрахователни дружества*

[6] *Календарът за разпространение на статистически данни* се публикува на страницата на БНБ в рубрика *Пресцентър/ Календар*.